

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 1193/21

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופטת י' וילנר

המערערים: 1. אוריאל רחמני
2. ציונה רחמני

נגד

המשיב: כונס הנכסים הרשמי

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע
(השופט ג' דניאל) מיום 5.1.2021 בפש"ר 28153-09-16
ובפש"ר 28193-09-16

בשם המערערים: עו"ד רונן קמרי

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע (השופט ג' דניאל) מיום 5.1.2021 בפש"ר 28153-09-16 ובפש"ר 28193-09-16, בגדרו בוטלו הליכי פשיטת הרגל שנפתחו בעניינם של המערערים.

1. ביום 12.9.2016 הגיש בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: הבנק) בקשה למתן צווי כינוס בעניינם של בני הזוג רחמני, הם המערערים בהליך דנן, לבית המשפט המחוזי בבאר-שבע. ביום 30.10.2016 ניתן צו כינוס לנכסי המערערים, הושת עליהם תשלום חודשי בסך של 1,000 ש"ח (לשניהם יחד) ועו"ד יוסף מולאור מונה למנהל מיוחד לנכסיהם (להלן: המנהל המיוחד). ביום 7.9.2017 נעתר בית המשפט לבקשת המערערים שלא להכריז עליהם פושטי רגל ואפשר להם להגיש הצעה להסדר נושים. כן נקבע שמערערת 2 אינה ממצה את כושר השתכרותה; כי בתוך פרק זמן קצר יהיה מקום להגדיל את התשלום החודשי שהושת על שני המערערים; וכי על מערער 1 להפסיק את חברותו

בוועד המנהל של האגודה השיתופית שמיר (שבתחומה ניהלו המערערים משק חקלאי שלימים עבר לבעלות בתם וחתנם לאחר שאלו רכשו את הזכויות בו במסגרת הליכי מימוש שננקטו על ידי נושה מובטח). על אף חלוף הזמן, המערערים לא הגישו לבית המשפט הצעה להסדר נושים וביום 27.1.2020, נוכח עמדתו של המנהל המיוחד, ובהסכמת המערערים, הוגדל התשלום החודשי שהושת עליהם לסכום של 2,000 ש"ח. ביום 19.12.2020 שוחרר המנהל המיוחד מתפקידו והמשיב (להלן: הכנ"ר) בא בנעליו ועתר מיד לביטול ההליכים. זאת, בשל העובדה שמאז חודש מרץ 2020 חדלו המערערים מלשלם את התשלום החודשי שהושת עליהם ובהתחשב בכך שהוגשו נגדם תביעות חוב בהיקף של עשרות מיליוני שקלים בעוד שבקופת הכינוס הצטבר סכום זעום למדי. בקשה זו הוגשה בהמשך לבקשה קודמת לביטול ההליכים מטעם אחד מן הנושים (להלן: הנושה) בעניינו של מערער 1, בטענה כי הלה יצר חוב חדש במהלך ההליך בכך שנטל מן הנושה הלוואה בסכום של 200,000 ש"ח באמצעות בתו וחתנו.

2. ביום 5.1.2021 קיבל בית המשפט את בקשת הכנ"ר והנושה והורה על ביטול הליכי פשיטת הרגל בענינם של המערערים. בהחלטה נקבע בתמצית, כי הרושם שנוצר הוא שהמערערים ניצלו את צוו הכינוס שניתן בענינם על מנת לחסות בצלו של צו עיכוב ההליכים שנלווה לו. ואולם, השניים לא פעלו בשקיפות הנדרשת ואף לא עשו כמיטב יכולתם על מנת להשיב את חובותיהם הכבדים. טענת המערערים כי לא שילמו את התשלום החודשי נוכח פרוץ משבר הקורונה נדחתה, תוך שנקבע כי מדובר בטענה שהועלתה בעלמא וללא פירוט. בית המשפט שב על קביעתו כי מערערת 2 לא ממצה את כושר השתכרותה משאינה עובדת מזה תקופה ארוכה, וכי סכום הפיגורים שהצטבר מלמד על ניצול ההליכים לרעה על ידה. אשר למערער 1, נקבע כי זה מעורב בעסקים המופעלים על ידי בתו וחתנו וכי אין מחלוקת על כך שהוא חתום כערב להלוואה שנטלו השניים לאחר מועד מתן צו הכינוס, באופן שאינו עולה בקנה אחד עם מטרת ההליך. כמו כן, אף שהמערערים טענו לאורך תקופה ארוכה כי הם עמלים על גיבוש הצעה להסדר נושים, בפועל לא נעשה דבר בהקשר זה ולא הוצגה על ידם כל הצעה הולמת. נקבע כי כל אלה, בצירוף הסכום המופלג של תביעות החוב לעומת הסכום הזניח שהצטבר בקופת הכינוס, מובילים אל המסקנה כי יש לבטל את ההליכים. בקשת המערערים לעיון חוזר בפסק הדין נדחתה ביום 21.2.2021, תוך שנקבע כי הטענות המועלות בבקשה הן טענות ערעוריות וכי לא עלה בידי המערערים להצביע על שינוי נסיבות מהותי שיש בו כדי להוביל לביטולו של פסק הדין.

3. מכאן הערעור דנן במסגרתו טוענים המערערים כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא קיים הליך הוכחות בבקשת הנושה לביטול ההליכים; בכך שלא נענה לבקשתם

לשלם את חוב הפיגורים באמצעות "תכנית מסודרת", בפרט נוכח משבר הקורונה; ובכך שלא נתן דעתו לנסיבותיהם האישיות.

4. דין הערעור להידחות על הסף לפי תקנה 138(א)(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018. הליך פשיטת רגל כונה לא אחת בפסיקה "חסד של המחוקק" (ראו למשל: ע"א 7113/06 ג'נח נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה ד(3) (20.11.2008); ע"א 7375/18 גל נ' מוטי בן ארצי, עו"ד, פסקה 9 (2.10.2019); רע"א 962/20 מוחארב נ' עו"ד שמואל מיכאל – מנהל מיוחד לנכסי החייב, פסקה 12 (8.7.2020)). זאת, בשל ההזדמנות הניתנת לחייב להיחלץ ממצבו ולהשתקם כלכלית. ואולם, היד המושטת כלפי החייב מלווה בדרישה להתנהגות בתום לב מצדו, שכן בהליך פשיטת הרגל גלומה למעשה פגיעה בנושים אשר לא ייפרעו את מלוא חובם. פגיעה זו נתפסת כבלתי מוצדקת כאשר פושט הרגל נוהג בחוסר הגינות או בחוסר יושר (רע"א 2282/03 גרינברג נ' כונס הנכסים הרשמי, פ"ד נח(2) 810, 815 (2004)). על כך נכתב באחת הפרשות כי:

"החברה המתוקנת רואה בהושטת קרש הצלה לחייבים ובגאולתם מהשתעבדות מתמשכת לחובות אין קץ ערך חשוב. עם זאת אין להשלים עם מצב שבו ינצלו החייבים אפשרות חסד זו ויהפכוה, עיר מקלט מפני הנושים, אשר כל דיכפין יביא עצמו בשעריה" (ע"א 4892/91 אשכנזי נ' כונס הנכסים הרשמי, פ"ד מח(1) 45, 54 (1993)).

5. דברים אלה נאמרו שנים לפני כניסתו לתוקף של חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשס"ח-2018 (להלן: החוק), אך הם רלוונטיים ביותר גם כיום. כחלק מחובת תום הלב המוטלת על החייב, עליו לעמוד במגבלות שהוטלו עליו, לשלם את התשלומים החודשיים שהושתו עליו במסגרת ההליך ולשתף פעולה עם בעל התפקיד שמונה בעניינו (ע"א 3382/17 צימבר נ' סמט, פסקה 14 (29.8.2018); ע"א 3414/19 מיכאלי נ' המנהל המיוחד, פסקה 8 (23.2.2020); באשר להיקפה של חובה זו לאחר חקיקת החוק, ראו: ע"א 6892/18 רפאל נ' עו"ד יעקב זיסמן - מנהל מיוחד, פסקה 9 (18.12.2019)). מגבלות אלו נועדו, בין היתר, למנוע מן החייב ליצור חובות חדשים בעיצומו של הליך פשיטת הרגל (רע"א 5500/16 עבאס נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 16 (7.11.2016)), אלו עשויים לבטא כשלעצמם חוסר תום לב מצד חייב (שלמה לוין ואשר גרוניס פשיטת רגל 175 (מהדורה שלישית, 2010)).

פשיטא כי כל האמור נכון גם לגבי מי שטרם הוכרז פושט רגל אך נמצא בהליך כינוס ו"קוצר את פירותיו".

6. בענייננו, המערערים הפרו את חובותיהם במסגרת ההליכים בכך שצברו חוב פיגורים ביחס לתקופה לא מבוטלת. לא זו אף זו, אף שכבר ביום 7.9.2017 נעתר בית המשפט לבקשתם שלא להכריז עליהם פושטי רגל ואפשר להם להגיש הצעה להסדר נושים, המערערים לא הציעו ולו הצעה כלשהי להסדר. מערער 1 הגדיל לעשות – ועל עובדה זו אין חולק – בכך שחתם כערב על הלוואה שנטלו בתו וחתנו מן הנושה. אשר למערערת 2, על פני הדברים נראה כי זו אכן לא עשתה ולא עושה די על מנת למצות את כושר השתכרותה על אף שהדבר הובא לתשומת לבה במספר הזדמנויות. זאת ועוד, מהודעת הכנ"ר שהוגשה לבית המשפט המחוזי ביום 16.12.2020 עולה, כי נגד מערער 1 הוגשו 45 תביעות חוב בסכום של כ-35 מיליון ש"ח ונגד מערערת 2, 8 תביעות חוב בסכום של כ-18 מיליון ש"ח. ואולם, כפי שצוין בהודעה זו, בקופות הכינוס של השניים נצברו כ-23,000 ש"ח וכ-19,000 ש"ח בלבד, בהתאמה; וחוב הפיגורים ביחס לשני המערערים יחד עולה לכדי סך של 24,000 ש"ח. חרף ההבנה למצבם של המערערים ולהשלכותיו החמורות של משבר הקורונה, לא ניתן להתעלם מכך שלא סופקו הסברים המניחים את הדעת ביחס להתנהלותם. מחדליהם של המערערים מצביעים על חוסר תום לב שיש בו כדי לשמוט את הקרקע תחת ההצדקה לקיום ההליכים, ועל כן לא מצאתי להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי (וראו: ע"א 232/21 אלמקייס נ' עו"ד אהד בתרון, פסקה 6 (11.4.2021); ע"א 359/21 אפללו נ' כונס נכסים הרשמי, פסקה 8 (25.4.2021); ע"א 893/21 מור נ' עו"ד יניב אינסל – המנהל המיוחד, פסקה 5 (25.4.2021)).

7. בשולי הדברים אציין כי אין ממש בטענת המערערים באשר לצורך בקיום הליך הוכחות טרם הכרעה בבקשה לביטול ההליכים. במסגרת זו לא למותר לציין כי ערכאת הערעור אינה נוטה ככלל להתערב בשיקול דעתה של הערכאה הדיונית הדנה בהליכי חדלות פירעון, אשר נהנית משיקול דעת רחב לאור מומחיותה הייחודית והתרשמותה הישירה מבעלי הדין ומנסיבות העניין (למשל: רע"א 317/21 עודאי למנופים בע"מ נ' בן גלים ניהול ובנייה בע"מ, פסקה 10 (25.1.2021); רע"א 2454/21 כעאבנה נ' עבידאת, פסקה 5 (13.4.2021)). ודאי לא במקרה כבענייננו, בו מדובר בהחלטה הניתנת כדבר בשגרה ללא שמיעת ראיות, אלא בהתבסס על מכלול החומר שהצטבר עד לאותה שעה בתיק ולאחר שמיעת טיעוני הצדדים בעל-פה.

8. הערעור נדחה אפוא בלא צורך בתשובה. לפנים משורת הדין, משלא התבקשה תשובה לערעור ובהתחשב במתכונת הדיונית שבה ניתנה ההכרעה ובמהות ההליך לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"א באייר התשפ"א (3.5.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

21011930_N06.docx יר
מרכז מידע, טלי' 2703333-077, *3852 ; אתר אינטרנט, <https://supreme.court.gov.il>